

De uitlaat

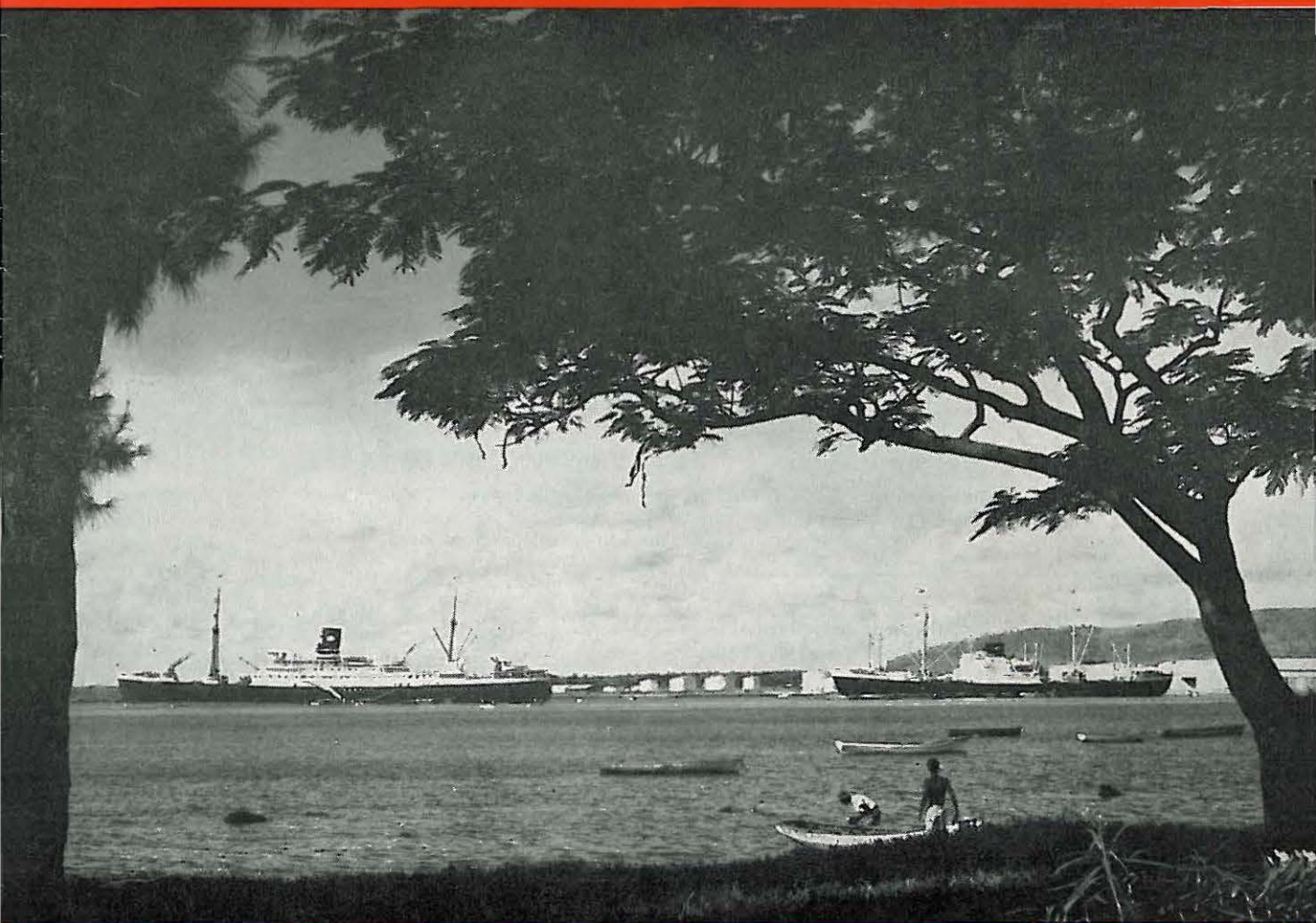

PERSONEELSORGAAN DER

N.V. KONINKLIJKE PAKETVAART-MAATSCHAPPIJ

N.V. NEDERLANDSE TANK- EN PAKETVAART MAATSCHAPPIJ

HOLLANDSE VRACHTVAART MAATSCHAPPIJ N.V.

Meeuwen

De uitlaat

PERSONEELSORGAAN VAN DE

N.V. KONINKLIJKE PAKETVAART-MAATSCHAPPIJ
N.V. NEDERLANDSE TANK- EN
PAKETVAART MAATSCHAPPIJ
HOLLANDSE VRACHTVAART MAATSCHAPPIJ N.V.

Redacteur:
H. A. de Jong

Redactiecommissie:
G. J. Boom AS/PV - R. Romswinkel AS/P & A - J. M. van
Suylekom V.Z. - R. J. de Vries B.T.D.

Alle stukken „De Uitlaat” betreffende te adresseren:
De Redactie van „De Uitlaat” p/a N. V. Koninklijke Paket-
vaart-Maatschappij.
„Het Scheepvaarthuis” - Postbus 714 - AMSTERDAM

Foto voorpagina:
mss. „Straat Madura” en „Tjitjalengka” (R.I.L.) in de haven
van Port Louis, Mauritius.
Foto Gezagvoerder H. Zeylstra.

Nooit wordt het gloeiend vuur geblust
der rovers van de stormenkust
de meeuwen,
hoe zwaarder weer, hoe feller wind
ze schreeuwen
en zweven door de storm bemind.

Ze zweven mijlen op hun wilde vleugels
soms wenden met een ruk de teugels
de meeuwen,
en ijlen voor de wind terug
en schreeuwen
die ridders van de wolkenlucht.

Ze jagen spiedend langs het strand
en roven langs de vloedmerkrand
de meeuwen,
ze kennen heel geen wet, om 't even
maar schreeuwen
van fel en roekeloos leven.

H. Ryfkogel.

Bedrijfsnieuws K.P.M.

Het m.s. „Van Riebeeck” vertrok 28 juli j.l. van Durban, na aldaar een D.M.O. beurt te hebben ondergaan.

Het m.s. „Camphuys” liep in de 32e G.E.S.A.S. noordreis ddo. 1-8-1964 voor de eerste maal Damman (Saudi Arabië) aan, alwaar \pm 400 ton lading gelost werd.

Het m.s. „Keerkring” voer na lediglossing te Belawan Deli via Penang naar Rangoon om een tweetal afvaarten te geven in de Burma-Malaya Service.

Het m.s. „Landak” gaf een afvaart van Singapore naar Pnompenh v.v.

N.P.T.M.

De „Munttoren” vertrok 25 juli van Antwerpen naar Pointe à Pierre (Trinidad) voor overname van een volle lading stookolie naar Everett (bij Boston, Mass.).

Vervolgens vertrok het schip richting Caribbeans.

Juist voor het ter perse gaan van dit nummer ontvingen wij het bericht, dat de Heer P. Haverkamp, oud-Directeur van de Hogere Zeevaartschool „van het Zeemanshuis” te Amsterdam, op 19 augustus j.l. in de leeftijd van ruim 82 jaar is overleden.

De Heer Haverkamp genoot grote bekendheid en was in zeevaartkundige onderwijskringen een gezaghebbende figuur.

Hij stelde o.a. de Zeevaartkundige tafels samen en was de auteur van een boekwerk ten behoeve van de opleiding van radio-telegrafisten.

De heer Haverkamp was officier in de orde van Oranje Nassau en drager van de Gouden De Ruyter medaille.

In hem verliest het Nederlandse Zeevaartkundige Onderwijs een markante figuur.

Ook vele Officieren van onze Maatschappij hebben hun opleiding onder Directeur Haverkamp aan de Zeevaartschool in Amsterdam gevolgd. Zijn oud leerlingen zullen met dankbaarheid aan hem terugdenken. In het bezit van bijzondere pedagogische eigenschappen gepaard aan diep menselijk inzicht en vakkennis, was hij een grote steun voor hen die aan het begin van hun zeemansloopbaan stonden.

Legio waren echter ook de gevallen dat men, ook op latere leeftijd, zijn stappen naar het Kadijksplein richtte, om nog weer even met de „Baas” te babbelen.

De 5e Werktuigkundige M. A. Noort zond ons 2 foto's van een bezoek van 5 Japanse „Sea-Queens” aan het m.s. „Straat Frazer”, liggende te Kobe.

De bovenste foto toont ons het moment voor de overhandiging der bloemen in de salon, de andere foto, genomen op het schavotje, een „statieopname” van Gezagvoerder Hoomans temidden van zijn liefvallige gasten.

Het m.s. „Straat Frazer” was het enige buitenlandse schip dat de eer van een bezoek dezer „Zeekoninginnen” te beurt viel.

Op 7 juli j.l. overleed in Rotterdam in de leeftijd van 66 jaar mevrouw M. M. Tam Ching.

Mevrouw Tam Ching was in haar hoedanigheid van eigenares van een „boardinghouse” in Rotterdam, waar bijna alle Aziatische crews van onze nieuwe schepen tijdelijk werden ondergebracht, voor velen een bekende en zeer gevalueerde figuur.

CARTOGRAFIE

de wereld in kaart gebracht

De kunst van het maken van kaarten, de cartografie, is van eeuwen her tot ons gekomen. Men denkt en spreekt wel eens met enige geringschatting over de weinige kennis die men in de oudheid over landen en volken zou hebben bezeten. Misschien is dat wel het gevolg van de vreemdsoortige verhalen die uit deze tijden tot ons gekomen zijn, waarin sprake is van mensen met hondekoppen of dierepoten, en zelfs van mensen zonder hoofd, die de ogen in de borst hadden, of van mensen met slechts één been, waaraan een grote voet, die ze in rusthouding als parasol konden gebruiken. Hoewel er in de Middeleeuwen nog wel eens werd gediscussieerd over de vraag of dergelijke monsterachtige wezens al dan niet bestonden, geloofde men dat in de oudheid toch niet zo grif en men rangschikte dergelijke wonderlijke verhalen onder grootsprekerij, die fantasierijke wereldreizigers vaak eigen is.

Overigens was het wel eens moeilijk waarheid van verduitsel te onderscheiden. Met de grootlippigen kunnen best zekere negerstammen zijn bedoeld, waar het de gewoonte is de onderlip door het plaatsen van een houten schotel uit te rekken en met de kaalkoppen de Mongolen, die zich het hoofdhaar plachten af te scheren en bovendien weinig baardgroei hadden. Wereldreizigers als Herodotes, de vader der geschiedschrijving, die een toch wel redelijk betrouwbaar verslag van de door hem bezochte landen geeft, waren in staat zich een beeld van de toenmaals bekende wereld te vormen, een beeld dat naar onze begrippen nog wel zeer onvolkomen was, maar dat toch de grondslag heeft gelegd voor de cartografie. Zelfs de indeling van een geografische kaart in graden en de oriëntatie op het noorden is van oude tijden tot ons gekomen.

Drie werelddelen

Rond het begin van onze jaartelling, ongeveer in dezelfde tijd waarin Octavianus' vriend Agrippa op het Marsveld in Rome een wereldbol liet plaatsen, ondernam Strabo grote reizen door Griekenland, Klein-Azië, Italië en Egypte. Van hem is ons een zeventien delen groot systematisch ingericht werk overgeleverd, waarin hij de toen bekende drie werelddelen beschreef, deels gebaseerd op eigen waarnemingen, deels op gezag van andere schrijvende reizigers. Strabo's boeken zijn bewaard gebleven, maar hoeveel andere zijn dat niet! Daarbij denken we, met tranen in de ogen, aan de verwoesting van de grootste bibliotheek uit de oudheid, namelijk die van Alexandrië, waar in zeventienhonderdduizend boekrollen al de toenmalige kennis en wetenschap, ook wat betreft de geografie, was bijeengebracht. Een groot deel van deze bibliotheek ging ten tijde van Julius Caesar in 47 v. Chr. door brand verloren en wat er nog aan kostbare handschriften over was, werd enige eeuwen later door de Arabieren vernietigd. Hun stelregel was: of die boeken bevatten hetzelfde als de Koran leert en dan zijn ze overbodig, of ze bevatten lectuur die strijdig is met de Koran en dan zijn ze schadelijk!

Behalve beschrijvingen van landen en zeeën bezat men in de oudheid ook kaarten. De Grieken noemden zo'n beschrijving „periplous“, wat „rondvaart“ betekent, en daaruit liet zich, om het geschrevene duidelijker te maken, een schets of kaart samenstellen.

De Griek Anaximander van Milete geldt als de eerste die, omstreeks 550 v. Chr., een landkaart vervaardigde, en in later tijd waren dergelijke plattegronden leer-

middelen op de scholen. Daar is niet veel meer van overgebleven, maar uit allerlei gegevens kan men zich toch wel een voorstelling maken hoe ze er moeten hebben uitgezien. Het doet wel vreemd aan dat de ouden zich de landen en werelddelen gegroepeerd dachten rondom een bepaald middelpunt, de navel der wereld. Voor de Grieken was dat het nationale heiligdom te Delfi, voor de Joden Jeruzalem en voor de Romeinen vanzelfsprekend Rome, de Eeuwige Stad. In het Latijn komt die bijzondere aan Rome toegedachte plaats tot uiting, want hierin wordt het woord stad weergegeven door *urbs* voor Rome en door *oppidum*, indien het een andere stad geldt.

Peutinger-kaart

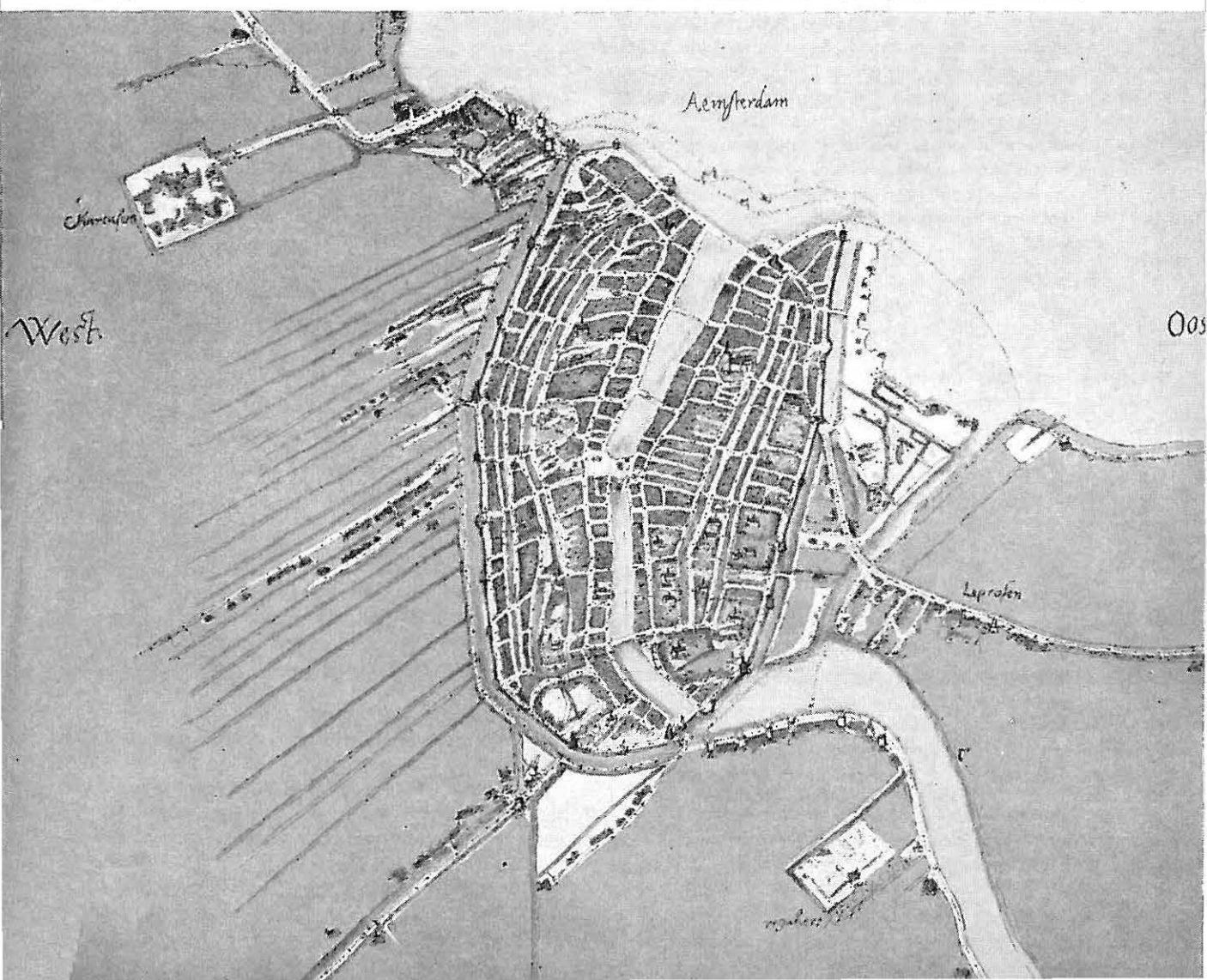
De „*Tabula Peutingeriana*” is een fraai voorbeeld van een reiskaart voor het Romeinse Rijk, dat zich uitstreckte van de oostelijke oceaan tot onze streken toe. De kaart is zes-en-een-halve meter lang en circa drie decimeter hoog; het is dus een lange strook die als een boekrol om een stok kan worden gewonden. De plattegrond van het gehele imperium, natuurlijk met Rome als middelpunt, staat er dan ook uitgerekt en platgedrukt op, maar alle wegen en pleisterplaatsen komen erop voor, met de tussenliggende afstanden, evenals op de huidige wegenkaarten. De kaart is in twaalf segmenten verdeeld, waarvan er één verloren ging, en is gebaseerd op de wereldkaart van de reeds eerder genoemde Agrippa.

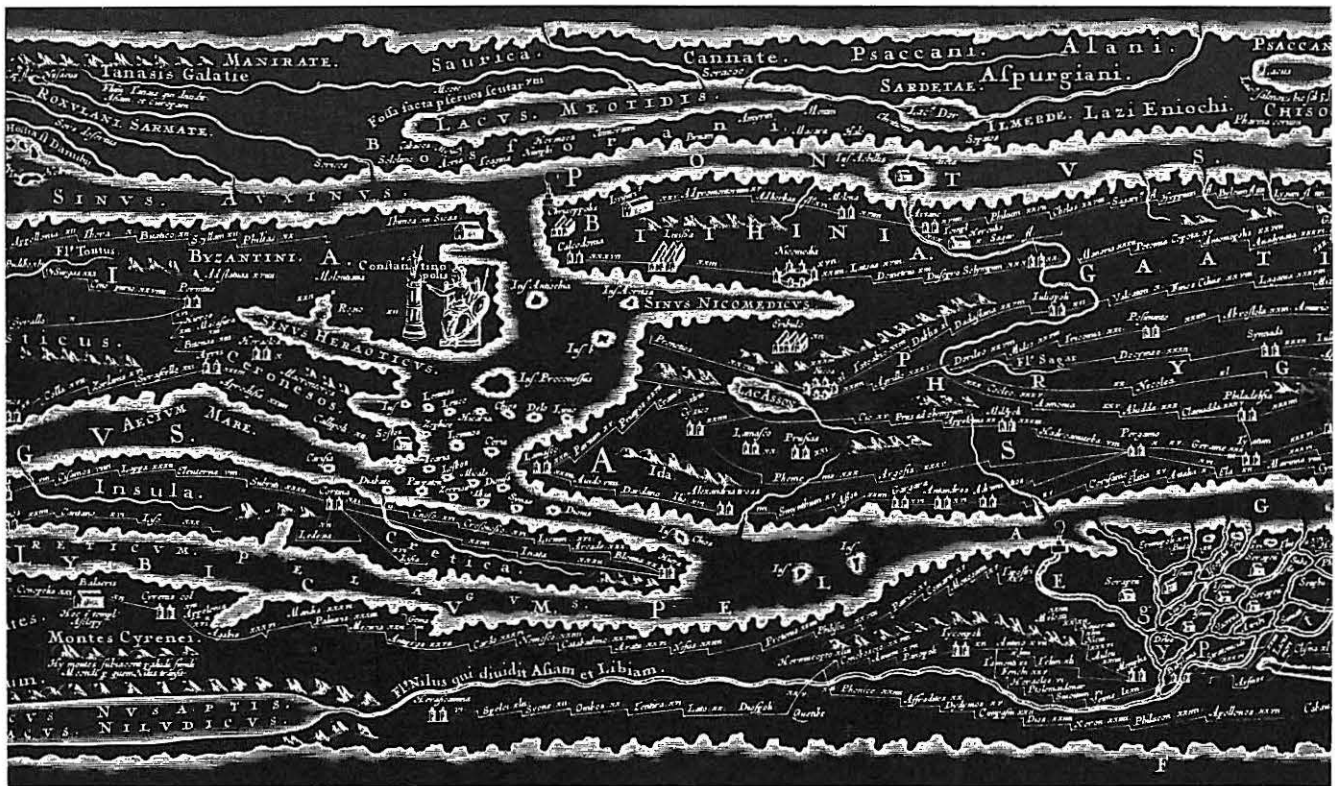
Het was de Augsburger raadsheer Konrad Peutinger, een verzamelaar van oudheden uit het laatst van de vijftiende en het begin van de zestiende eeuw, aan wie we de kaart te danken hebben en naar wie die dan ook is genoemd. Voor zover ons bekend, berust de kaart thans in de Weense Staatsbibliotheek. Het was helaas niet de oorspronkelijke Romeinse kaart die Peutinger in handen had gekregen, maar een kopie van het origineel.

Omstreeks het midden van de tweede eeuw schreef de Alexandrijnse geograaf en cartograaf Claudius Ptolomaeus een leiddraad voor het tekenen van kaarten. Uit het door hem nagelaten werk heeft men eeuwen later het zogenaamde Ptolomaeische kaartbeeld samengesteld, met de door hem ingevoerde verdeling in lengte- en breedtegraden. Merkwaardig is het dat op dit kaartbeeld, in de meest oostelijke hoek, een eiland voorkomt met de naam „*labadiou*”, wat zoveel wil zeggen als „gersteiland”. Het is niet onmogelijk dat hiermede het eiland Java is bedoeld.

Gedurende de Middeleeuwen was de invloed van Ptolomaeus geruime tijd zozeer gedaald, mede door de geringe kennis van het Grieks dat men toen bezat, dat uit d'e tijd slechts armzalige cartografische voortbrengselen, eigenlijk niet meer dan ronde of ovale schetsjes, zijn nagelaten. Vaak hadden die alleen maar godsdienstige betekenis, bijvoor-

„*Amsterdam*” — een der stedekaarten die Jacob van Deventer maakte voor Philips II (Uitg. Martinus Nijhoff)

Een der twaalf secties van de Tabula Peutingeriana, de reiskaart van het Romeinse Rijk. Dit gedeelte toont het gebied tussen Kreta en de monding van de Nijl.

beeld het aantonen hoe de nakomelingen van Sem, Cham en Japhet, de zonen van Noach, zich over de aarde hadden verspreid. Voor zowel reizigers te land als zeevaarders waren deze door monniken met vrome bedoeling samengestelde kaarten waardeloos. Italiaanse en Spaanse zeelieden behielpen zich daarom met handboeken, waarin gegevens stonden die nodig waren om een bepaalde haven te vinden. Ze leken sterk op de periplus van de oude Grieken; een voorbeeld moge dit illustreren.

„De afstand van Sallo tot Barcelona is 60 mijl O.N.O. $\frac{1}{4}$ O. Barcelona is een stad met een strand op het oosten en een rede van 22 schreden (ongeveer 30 meter) diep vóór de stad. Z.O. tot Z. van Barcelona is een lage plaats, die Lobregato wordt genoemd.

Zeil bij het verlaten van de stad in oostelijke richting en let op een kasteel dat oprijst uit de vallei die naar Sallo leidt. Dicht bij Barcelona ligt een hoge, steile en verlaten berg die Monserrate heet. Wanneer ge U daar ten noord-oosten van bevindt, moet ge in dezelfde richting doorvaren. Ge krijgt dan een lage berg in zicht met een toren erop die Mongich wordt genoemd. Hier ligt Barcelona“.*).

Dergelijke routebeschrijvingen hebben de grondslag gelegd voor de „portolanen“, zeekaarten die de schipper de weg moesten wijzen naar de haven van bestemming, ad portus of opportunus, dus in de juiste positie voor de haveningang. Het in ons spraakgebruik opgenomen woord opportuun is hier van afgeleid.

Een projectie lag aan deze en de latere kruisvaarderskaarten nog niet ten grondslag, maar ze betekenden toch wel een overgang van de schematische voorstellingen van de

*) Ontleend aan „Van Noach's ark tot gyrokompas“ van Per Collinder.

monnikenkaarten naar een meer methodische cartografie. Een grote opleving onderging de cartografie in de vijftiende eeuw, voor een deel door het weder ontdekken van de wetenschappelijke methode van Ptolomaeus, maar ook doordat de Europese volkeren, in het begin vooral de Portugezen, op zoek gingen naar nieuwe werelddelen. Daarvoor waren kaarten die zo waren ingericht dat door middel van lengte- en breedteberekening de juiste plaats kon worden bepaald waar men zich ter wereld bevond, onontbeerlijk. Tot dusver onbekende landen moesten daarbij ook een plaats op de wereldkaart krijgen.

Als eerste van een geheel nieuw type verscheint in 1489 de wereldkaart van Henricus Martellus Germanus, weldra gevolgd door de globe van Martin Behaim in 1492. Op de wereldkaart van Martin Waldseemüller uit het jaar 1507 wordt voor het eerst aan de Nieuwe Wereld de naam America gegeven. Al deze kaarten stonden nog sterk onder invloed van het Ptolomaeïsche wereldbeeld.

Gerard Mercator

Na een periode waarin de Latijnse volkeren de leiding hadden, zijn het Nederlanders geweest die de cartografie haar huidige gestalte gegeven hebben. Zo danken we aan de grootmeester van de Nederlandse cartografie Gerard Mercator de naar hem genoemde projectie van de aardbol in een plat vlak. Maar er kunnen ook nog veel andere namen worden genoemd: Gerard de Jode, Abraham Ortelius, Jodocus Hondius en Petrus Plancius, in wiens zeevaartschool honderden stuurlieden in het gebruik van kaarten en navigatiemiddelen werden opgeleid. Tezelfdertijd beleefde de graveerkunst zo'n grote opgang, dat een uiterste perfectie werd bereikt en dat maakte het weer mogelijk grote oplagen van in koper gegraveerde kaarten te vervaardigen. Dat was met de portolanen niet mogelijk geweest; deze op

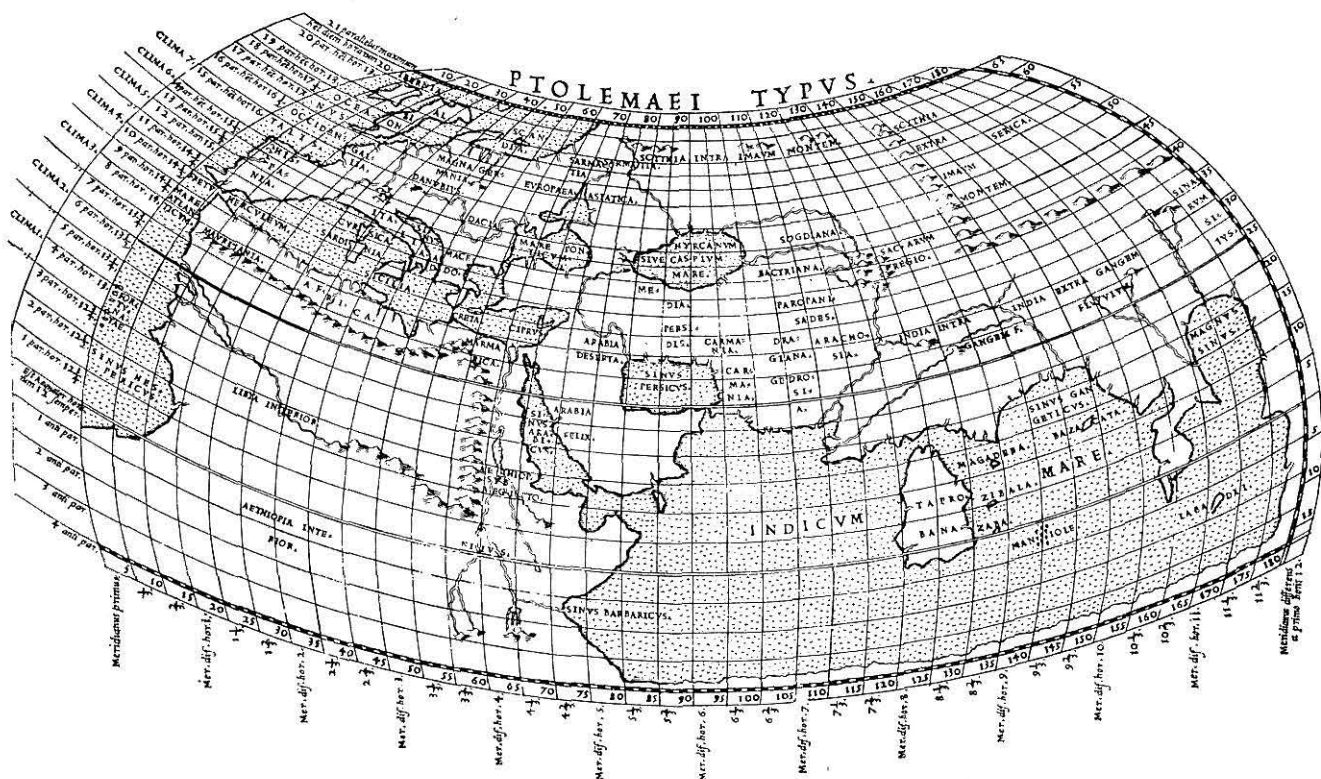
Met het drukken van kaarten hebben Willem Blaeu en zijn beide zonen zich grote roem verworven; de in hun drukkerij vervaardigde atlanten zijn wat kunstzinnigheid betreft nimmer overtroffen.

Een Nederlandse cartograaf aan wie we wat meer aandacht willen besteden, is Jacob Roelofszoen, die omstreeks het jaar 1500 in Deventer werd geboren en bekend staat als Jacob van Deventer. We weten van hem alleen dat hij zich in Mechelen vestigde en kaarten heeft gemaakt van Holland, Friesland en Gelderland. Hoewel geen figuur van het eerste plan, zijn we toevallig juist door hem te weten gekomen hoe cartografen destijds werkten. Men heeft van hem namelijk de originele tekeningen en die heeft men van zijn tijdgenoten niet, wél afdrukken van de naar hun tekeningen gegraveerde koperen platen, maar niet de zogenaamde minuten.

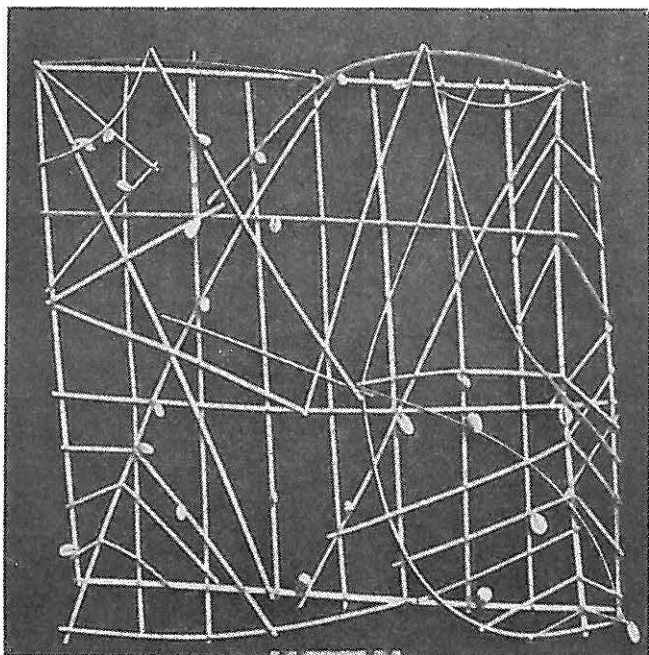
Met Van Deventers werk is het anders gegaan, dat is nooit in koper gegraveerd geweest, omdat het ook niet de bedoeling was dit uit te geven. Toen Filips II in 1555 de regering van zijn vader had overgenomen, stond zijn besluit reeds vast zich blijvend in Spanje te gaan vestigen, en vandaar de Nederlanden te regeren. De wens kwam bij hem naar voren om plattegronden van de Nederlandse steden te laten maken; wellicht stonden de vorst, die nogal argwanend van aard was, te verwachten beroeringen voor ogen, die inderdaad gekomen zijn. Het was in ieder geval op grond van zijn opdracht dat Van Deventer erop uittrok om het verlangde te gaan maken. De nadruk moest daarbij vallen

De opdracht was geen sinecure; Van Deventer heeft er dan ook tot aan zijn dood in 1575 aan gewerkt en is er niet geheel mee klaar gekomen. Persoonlijk heeft hij alle steden, en dat waren er vele tientallen, moeten bezoeken om daar de situatie in ogenschouw te nemen en er opmetingen te verrichten. Waarschijnlijk was hij op de hoogte van een door Gemma Frisius, — eigenlijk Reinier Jemme — in 1533 voorgestelde opmetingsmethode, in beginsel de triangulatie, waarvan hij wel profijt getrokken zal hebben .

In ieder geval maken zijn kaarten de indruk met grote vaardigheid en kennis van zaken te zijn samengesteld, al is de een wat beter uitgevallen dan de ander. De met inkt op papier getekende plattegronden kleurde hij met waterverf in, maar de originele tekeningen, vaak moeizaam en met veel verbeteringen tot stand gekomen, soms beduimeld en gevlekt, waren niet mooi genoeg om de Koninklijke lastgever ter hand te worden gesteld. Daarom moest Van Deventer van de kladkaart of „minute” een nette kaart of „carton” gaan maken en hij paste daarvoor een methode toe die wij in onze jeugd ook gebruikten om een of ander plaatje na te tekenen. De minute legde hij op een keurig, schoon en onbeschreven velletje papier en hij prikte vervolgens met een tamelijk botte naald gaatjes langs de lijnen van de tekening, heel voorzichtig, zodat de minute weliswaar vol gaatjes kwam te zitten, maar het daaronder liggende velletje alleen maar putjes kwamen. Liet hij nu over dit velletje scherend licht vallen, dan was het niet zo moei-

Een Ptolomaeisch kaartbeeld (Venetië, 1561) met een verdeling in lengte- en breedtegraden

Een Polynesische zeekaart. Schelpen geven de eilanden aan, bladnerven de zeestromingen en andere bijzonderheden

lijk langs de putjes, die zich duidelijk aftekenden, vloeien de lijnen te trekken en die met waterverf in te kleuren.

Dat was dan een „net“ exemplaar, de carton, mooi en schoon genoeg om naar Zijne Majesteit in Spanje te worden gezonden. Daar heeft men alle cartons keurig in het staatsarchief opgeborgen en ... daar zijn ze nog steeds!

Nu wil het toeval dat ook vele minuten bewaard gebleven zijn. In 1865 werd op een veiling in Den Haag een pakket bestofte oude papieren te koop aangeboden en voor een gering bedrag van de hand gedaan. Het waren de minuten van de plattegronden die Van Deventer drie eeuwen voordien had gemaakt. Thans berusten ze in de archieven van een aantal Nederlandse en Belgische steden.

De Spaanse legerleiding die hier de opstand kwam neerslaan, heeft de plattegronden, voor zover gereed, niet meegenomen, al zou ze die best hebben kunnen gebruiken. Waarom ze in Spanje zijn gebleven, is niet bekend. Het was echter een meevaller voor de opstandige steden en ook een meevaller voor ons, want van vele plattegronden van onze steden bezitten we nu zowel de minute als de carton.

Bladnerfkaarten

Van Nederland naar Polynesië is een hele stap, maar toch willen we deze maken, omdat zich daar wel een apart soort cartografie heeft ontwikkeld. Men heeft zich vroeger wel eens afgevraagd, hoe het toch mogelijk was dat de bewoners van deze als gruis over de Grote Oceaan verspreid liggende eilanden en eilandengroepen blijkbaar zonder veel moeite de weg naar elkaar wisten te vinden. Zelfs de zeeweg naar het vele honderden kilometers verwijderd liggende Nieuw-Zeeland was de bewoners van de Gezelschapseilanden zeker al in de achtste eeuw bekend, voordat zij zich daar in de veertiende eeuw voorgoed gingen vestigen.

Ongeveer een eeuw geleden werd het raadsel onthuld door

een Amerikaanse zendeling op de Marshall-eilanden, die op zeer vertrouwelijke voet stond met inheemse bekeerlingen. Het bleek namelijk, dat men daar in de loop der eeuwen en gebaseerd op de ondervinding van tientallen generaties zevaarders, kaarten of schema's had weten te vervaardigen waarop de verschillende eilanden en de te volgen routes en zeestromingen zo nauwkeurig mogelijk waren aangegeven.

Men moet zich de gang van zaken zo voorstellen dat iedere zeeman die een nieuwe route had ontdekt naar een tot dusver onbekend eiland, hiervan nauwkeurig verslag moest uitbrengen bij de stamoudsten. Wanneer alle gegevens dan eindelijk na een urenlang kruisverhoor waren vastgesteld, werden deze in het geheugen gegrift van een of meer daarvoor aangewezen stamleden, die er ook voor verantwoordelijk waren dat de verzamelde kennis overkort en zonder toevoeging aan het nageslacht werd doorgegeven.

Het ligt voor de hand dat bij zo'n palaver gebruik werd gemaakt van schelpen om op het witte strand aan te geven waar de nieuw ontdekte eilanden lagen en hoe ver uit elkaar. Nu is het een bekend feit dat intelligente personen die de schrijfkunst niet machtig zijn over een veel beter geheugen beschikken dan wij, die maar al te veel op onze notitieboekjes vertrouwen.

Maar op een zeker moment was het aantal eilanden, stromingen en routen zo groot geworden, dat een volgende stap werd gedaan, namelijk de schelpen een blijvende achtergrond geven. Zeer geschikt daarvoor zijn de soepele en buigzame nerven van kokospalmbladeren, waarop en waarmee de schelpen, die dus eilanden moesten voorstellen, werden vastgebonden. Deze bladnerfkaarten waren ook erg geschikt om er andere gegevens op aan te brengen en vast te binden, zoals zeestromingen en afstanden, alles door buigzame bladnerven.

De kaarten konden uiteraard steeds worden aangepast en gewijzigd. Het was strikt verboden deze kaarten op zee mee te nemen, daar waren ze veel te kostbaar voor. Wie een reis moest gaan maken, mocht ze van te voren inzien en memoreren.

Nu de westerse wetenschap en beschaving ook tot de eilanden in de Grote Oceaan zijn doorgedrongen, is de kunst van het vervaardigen en het raadplegen van bladnerfkaarten verloren gegaan. Hier en daar zal men in een museum voor volkenkunde nog wel een exemplaar kunnen aantreffen. Vijftienghonderd jaren geleden begon Anaximander van Milete het hem bekende deel van de wereld in kaart te brengen, hoe primitief hij dat dan ook gedaan moge hebben. Thans zijn er, na al die eeuwen, nog maar weinig niet geëxploreerde gebieden op onze aarde en vrijwel het gehele vasteland van onze planeet is met behulp van geperfectioneerde apparatuur in kaart gebracht. Atlanten zijn te kust en te keur in iedere boekhandel tegen een luttel bedrag aan geld te koop; wegenkaarten en stadsplattegronden behoren tot de gewoonste zaken van alle dag. Alles heeft zijn bepaalde tijd: de cartografische voortbrengselen van vorige generaties zijn nu alleen nog maar merkwaardig, men lijst ze in als wanddecoratie of legt ze, behoedzaam tegen stof en langvingers beschermd, in vitrines te kijk. Zij hebben hun taak verricht, maar verdienen ongetwijfeld onze dankbare belangstelling.

Overgenomen uit „Maandblad OLIE“.

Beste foto van de maand

Soppen van mast en laadbomen
Opname F. J. Eijkenduijn,
r/o m.s. „Sibigo“

JUBILEA:

J. C. Schouw, Gezagvoerder
25 jaar — 16 september 1964

A. Z. Maul,
Chef PD/CD, S'pore
25 jaar — 22 september 1964

De redactie biedt U haar hartelijke gelukwensen aan.

Scheepsposities

N.T.P.M.

m.s. „Senegalkust“	Freetown	± 27-9-64
m.s. „Congokust“	Amsterdam	± 27-9-64
m.s. „Zuiderkerk“	Amsterdam	± 26-9-64
m.s. „Sloterkerk“	Mombasa	± 12-9-64
s.s. „Munttoren“	Holyrood	± 7-9-64
s.s. „Westertoren“	Suez	± 13-9-64

H.V.M.

m.s. „Hollands Diep“	Japan	± 18-9-64
m.s. „Hollands Duin“	North Pacific Coast	± 15-9-64
m.s. „Hollands Dreef“	ETA Vancouver	± 12-9-64

Personalia

PROMOTIES:

K.P.M.

Technisch varend personeel

F. M. Verhoeve tot 2e Werktuigkundige m.i.v. 1-7-64

J. W. Rusche tot 2e Werktuigkundige m.i.v. 1-7-64

G. Ch. Grevink tot 2e Werktuigkundige m.i.v. 1-7-64

N.T.P.M.

Technisch varend personeel

J. Snip tot 5e Wtk. m.i.v. 21-12-1963

Van harte gelukgewenst.

MUTATIES GEZAGVOERDERS:

K.P.M.

H. Meyer ex m.s. „Van Linschoten” met RV 1-7-64

H. de Geest (1e Stm.) m.s. „Van Linschoten” (dd. Gezagv.) 1-7-64

W. C. Bouter ex RV naar m.s. „Sibigo” 6-7-64

H. Boeree ex m.s. „Sibigo” naar m.s. „Schouten” 9-7-64

B. H. Niessen ex m.s. „Schouten” met RV 9-7-64

H. de Geest (dd. Gezagv.) m.s. „Van Linschoten” (1e Stm.) 14-7-64

S. J. Krijt ex RV naar m.s. „Van Linschoten” 14-7-64

H. J. van der Wel (2e Stm.) ex RV/S'pore naar m.s. „Letong” (2e Stm. BMC) 26-6-64

H. J. van der Wel (2e Stm. BMC) ex m.s. „Letong” met RV/S'pore 15-7-64

P. J. Balder ex m.s. „Straat Franklin” met RV 4-8-64

Th. H. Rappard (1e Stm.) m.s. „Straat Franklin” (dd. Gezagv.) 4-8-64

J. Jonkman (1e Stm.) ex TTV/S'pore naar m.s. „Sambas” (1e Stm. BMC) 5-8-64

J. G. Ormel (1e Stm. BMC) ex m.s. „Sambas” naar m.s. „Van Heemskerck” (1e Stm.) 5-8-64

G. H. den Hoed ex RV/Austr. naar m.s. „Van Spilbergen” 5-8-64

H. P. Steggerda ex m.s. „Van Spilbergen” met RV 5-8-64

J. Maan ex m.s. „Van Neck” met RV/Austr. 12-8-64

P. Hoogland (1e Stm.) ex RV naar m.s. „Van Neck” (dd. Gezagv.) 12-8-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

N.T.P.M.

W. E. Sonneveldt, aflos-Gezagvoerder van m.s. „Sloterkerk” 15-7-64

W. C. Mulder, Gezagvoerder K.P.M. naar „Sloterkerk” 15-7-64

J. A. Pruyt (2e Wtk.) ex RV naar m.s. „Siaoe”

(dd. Hfd.wtk.) 18-7-64

W. Sandburg (dd. Hfd.wtk.) ex m.s. „Siaoe” naar m.s.

„Waingapoe” (dd. Hfd.wtk.) 22-7-64

N. Bartels ex m.s. „Waingapoe” met RV 22-7-64

H. J. van der Veer (dd. Hfd.wtk.) ex m.s. „Silindoeng”

naar m.s. „Sanana” (2e Wtk. CMK) 20-7-64

J. H. Beumer (2e Wtk. CMK) ex m.s. „Sanana” naar

m.s. „Silindoeng” (dd. Hfd.wtk.) 20-7-64

P. Bakker (dd. Hfd.wtk.) ex m.s. „Van Riebeeck”

met RV 23-7-64

A. A. Loenen (2e Wtk.) m.s. „Van Riebeeck” (dd. Hfd.wtk.)

23-7-64

D. J. G. G. Geurts (2e Wtk. K.V.) ex TTV/S'pore naar

m.s. „Schouten” (dd. Hfd.wtk.) 26-7-64

H. Weevers ex m.s. „Schouten” met RV 26-7-64

A. A. Loenen (dd. Hfd.wtk.) m.s. „Van Riebeeck” (2e Wtk.)

2-8-64

G. Buyze ex RV naar m.s. „Van Riebeeck” 2-8-64

J. van Willigen ex surveyor/Durban naar m.s. „Straat

Franklin” 4-8-64

A. J. H. J. Rötter (2e Wtk.) ex CD/S'pore naar m.s.

„Van Neck” (dd. Hfd.wtk.) 14-8-64

H. van de Ridder (dd. Hfd.wtk.) ex m.s. „Van Neck”

met RV 14-8-64

N.T.P.M.

G. Hoogendoorn, Aflos-Hfd.Wtk. van s.s. „Munttoren”

(Bordeaux) 11-7-64

C. Boeklage, 2e Wtk. (dd.Hwt.) naar s.s. „Munttoren”

(Bordeaux) 11-7-64

Alle verlofgangers: een prettig verlof.

Alle herplaatsten: goede vaart.

MET VERLOF GEGAAN:

K.P.M.

5-7-64 2e Wtk. H. Hooyberg uit Hongkong RV/SV

8-7-64 2e Stm. H. Schuitemaker uit Singapore RV

9-7-64 2e Wtk. E. N. van Don uit Singapore RV

10-7-64 2e Stm. A. Ch. O. Meynderts uit Manila ZV

11-7-64 4e Wtk. F. H. A. Crooymans uit Durban ZV/RV

11-7-64 3e Wtk. A. van den Brink uit Durban RV

14-7-64 1e Stm. H. de Geest uit Mauritius RV

19-7-64 1e Stm. G. J. van der Heiden uit Singapore RV

19-7-64 2e Wtk. E. Timmer uit Bangkok RV/SV

22-7-64 4e Wtk. H. C. Ravesteyn uit Bangkok RV/SV

25-7-64 2e Wtk. P. Bakker uit Durban RV

29-7-64 4e Wtk. J. Pranger uit Honkong

ontslag op verzoek

31-7-64 3e Stm. J. P. Ory uit Bahrain RV/SV

3-8-64 5e Wtk. Tj. Veenstra uit Mombasa RV/SV

9-8-64 1e Stm. J. Swaving uit Durban RV

10-8-64 5e Wtk. E. B. Saalmink uit Singapore ZV/RV

10-8-64 1e Stm. R. L. Hessel uit Hongkong RV

11-8-64 3e Wtk. J. A. J. Pauwe uit Durban RV/SV

13-8-64 3e Wtk. J. Kristel uit Singapore RV/SV

13-8-64 5e Wtk. J. Hendriks uit Mombasa RV/SV

N.T.P.M.

24-6-64 2e Wtk. W. K. Pieters ex m.s. „Zuiderkerk”

(Amsterdam)

12-7-64 5e Wtk. H. J. Bieber ex s.s. „Munttoren“ (Bordeaux)
 18-7-64 4e Wtk. A. J. van Zomeren ex m.s. „Sloterkerk“
 18-7-64 1e Stm. H. Besanger ex m.s. „Congokust“
 18-7-64 3e Wtk. A. de Groote ex m.s. „Sloterkerk“
 18-7-64 4e Stm. R. Slump ex m.s. „Sloterkerk“
 (allen te Amsterdam)
 24-7-64 4e Wtk. H. G. Vegter ex s.s. „Munttoren“
 24-7-64 5e Wtk. K. J. W. Tinga ex s.s. „Munttoren“
 24-7-64 3e Stm. J. M. L. Dewever ex s.s. „Munttoren“
 (allen te Antwerpen)
 5-8-64 ass. Wtk. J. P. L. de Koster ex m.s. „Senegalkust“
 5-8-64 ass. Wtk. A. A. Westdijk ex m.s. „Senegalkust“
 5-8-64 4e Wtk. N. W. Dikstaal ex m.s. „Congokust“
 9-8-64 4e Stm. O. Ernstsen ex m.s. „Senegalkust“
 (allen te Amsterdam)

Een prettig verlof toegewenst.

NA VERLOF VERTROKKEN:

K.P.M.
 2-7-64 5e Wtk. A. L. Roelse (Kaapstad) ms. „Van Heems-kerck“
 3-7-64 1e Stm. H. Samson (Singapore) m.s. „Silindoeng“
 5-7-64 2e Wtk. J. de Vries (Durban) m.s. „Van der Hagen“
 14-7-64 5e Wtk. H. van Brug (Sydney) m.s. „Sigli“
 18-7-64 5e Wtk. M. C. van Apeldoorn (Adelaide) m.s. „Straat Madura“
 28-7-64 3e Stm. M. G. M. E. van Loon (Bahrain) m.s. „Camphuys“
 N.T.P.M.
 10-6-64 3e Wtk. D. Schaafsma m.s. „Zuiderkerk“
 (Antwerpen)
 18-7-64 4e Wtk. E. Grootveld m.s. „Congokust“
 (Amsterdam)
 23-7-64 4e Stm. J. F. Jongbloed s.s. „Munttoren“
 (Antwerpen)
 23-7-64 5e Wtk. J. Huisman s.s. „Munttoren“ (Antwerpen)
 23-7-64 5e Wtk. G. W. Kieft s.s. „Munttoren“ (Antwerpen)
 23-7-64 5e Wtk. H. C. v. d. Bos s.s. „Munttoren“ (Antwerpen)
 8-8-64 ass. Wtk. M. J. M. de Reeper m.s. „Senegalkust“
 (Amsterdam)

K.P.M.-ers TIJDELIJK BIJ N.T.P.M. GEDETACHEERD
 10-6-64 3e Stm. H. Kramer m.s. „Zuiderkerk“ (Antwerpen)
 13-7-64 1e Stm. R. Edsen m.s. „Congokust“ (Amsterdam)
 15-7-64 5e Wtk. H. W. M. Lutterman m.s. „Congokust“
 (Amsterdam)
 4-8-64 3e Stm. J. J. van Leeuwen m.s. „Senegalkust“
 (Amsterdam)

Goede wacht en behouden vaart.

GESLAAGD VOOR EEN HOGER DIPLOMA:

K.P.M.
 3e Stm. M. G. M. E. van Loon 24-6-64 S II
 5e Wtk. M. C. van Apeldoorn 14-7-64 A
 3e Wtk. J. W. Rusche 21-7-64 B

3e Stm. A. E. Eckhardt 24-7-64 S II
 2e Stm. J. Zandstra 24-7-64 S I
 3e Wtk. G. Ch. Grevink 28-7-64 B
 3e Stm. E. Aukes 4-8-64 S II
Onze gelukwensen met het behaalde succes.

HUWELIJKEN:

K.P.M.
 2e Wtk. J. de Vlas en Mej. J. A. Hofer, ddo. 17-7-64 te Eindhoven.
 3e Wtk. J. J. Glas en Mej. M. Toornend, ddo. 14-8-64 te Haarlem.

N.T.P.M.
 4e Wtk. P. Visser met Mej. T. Hendriks ddo. 17-7-64 te Hengelo
 4e Wtk. H. G. Vegter met Mej. F. Kuilman ddo. 18-8-64 te Groningen
Proficiat en „behouden vaart“.

NIEUWE K.P.M.- EN N.T.P.M.-MERTJES:

Sydney, 30-4-64: Karin Ilona, dochter van 4e Werktuigkundige R. G. Hazebroek en Mevrouw B. S. Hazebroek-Schraag.
 Soesterberg, 3-7-64: Radboud, zoon van 1e Stuurman J. A. van Beurden en Mevrouw F. A. van Beurden-Noordhoek Hegt.
 Hilversum, 16-7-64: Martien Emile, zoon van 3e Werktuigkundige A. E. van der Hoff en Mevrouw G. A. van der Hoff-Brandenburg.
 Singapore, 25-7-64: Linda Caroline, dochter van 2e Stuurman H. J. van der Wel en Mevrouw A. van der Wel-Bekebrede.
 Singapore, 28-7-64: Cornelis Edward, zoon van de Heer W. Peschar en Mevrouw Peschar-Chua Ah Choo.
 Vlissingen, 9-8-64: Rosalinda, dochter van 5e Werktuigkundige A. L. Roelse en Mevrouw A. J. Roelse-Roozendaal.
 Bussum 10-8-64 Jan, zoon van Hwtk. C. Schoemaker en Mevr. G. Schoemaker-van Leeuwen

Welkom in de „familie“

IN MEMORIAM:

Gepensioneerd Adjunct-chef K. O. Ruygrok overleed ddo. 5-7-64 te Haarlem, in de leeftijd van 61 jaar.
 Gepensioneerd Employé H. Klaver overleed ddo. 5-7-64 te Naarden, in de leeftijd van 59 jaar.
 Gepensioneerd Adjunct-chef F. H. J. Th. Walhain overleed ddo. 8-7-64 te Driebergen, in de leeftijd van 68 jaar.
 Gepensioneerd Chef J. J. de Kruijff overleed ddo. 31-7-64 te 's-Gravenhage, in de leeftijd van 81 jaar.
 Gepensioneerd Gezagvoerder W. J. Poitinga overleed ddo. 1-8-64 te Apeldoorn, in de leeftijd van 56 jaar.

Zij rusten in vrede.

Familiegroeten

Als „schip van de week“ staan de „Wai“-schepen de laatste maanden in het teken van de belangstelling, wat door opvarenden en familieleden zeer wordt gewaardeerd.

Een mondeling babbeltje, waarbij je de stemmen van thuis weer eens kunt horen is toch iets anders dan een schriftelijk krabbeltje. Zo was in juli aan de beurt het m.s. „Waiwerang“, dat op de 24e op weg was van Hong Kong naar Indonesië.

In verband met de vakantietijd hadden wij, alhoewel de uitnodigingen vroeg in zee waren gestuurd, enkele afzeggingen verwacht, doch het resultaat was verrassend; alle familieleden waren present, wij konden dus met een grote schare aan boord stappen, waar wij enthousiast werden begroet.

Bij de Wereldomroep moesten wij bekende gezichten missen, o.a. Guus Weitzel en Teddy Scholten, die juist de maand juli hadden uitgekozen om met vakantie te gaan.

Zij hadden echter voor remplaçants gezorgd, die ons niet onbekend waren, n.l. gastvrouw Ilse Wessel en gastheer Bert Steinkamp die aanwezig waren om familieleden en opvarenden hartelijk te begroeten, waarna men kon starten om al het nieuws van thuis aan boord te brengen.

Het ensemble Harry Bannink bracht een muzikale groet, welke door Rens van Dorth werd aangevuld in enkele liedjes.

Dat het een gezellig halfuurtje is geweest begrepen wij uit een volgend telegram van Kapitein Buth aan de Wereldomroep:

„Namens de officieren betuig ik mijn hartelijke dank voor „de zeer succesvolle uitzending“.

Van de verloofde van marconist Steenmeyer kregen wij o.a. het volgende te horen.

„...m'n verloofde heeft me opgebeld en me verzekerd, „dat het een groot succes was. Zij hebben de uitzending „op de recorder opgenomen en het nog „ik weet niet hoe „veel maal“ afgedraaid...“.

Naar wij veronderstellen gaan Kapitein Buth met officieren na al deze prettige berichten, weer „met volle kracht“ vooruit.

